

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 94. ANULU XVIII.

Sabiu, in 26 Noemvre (8 Dec.) 1870.

Telegrafulu este de doue ori pe septimana: joi'a si Dominica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scriori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru int'ia ora cu 7. cr. sirula, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenimente politice.

Din Pest'a, unde se tienu siedintele delegatiunilor, aflamu, ca in comisiunea bugetaria pentru armata a delegatiunei unguresci, cancelariulu imperial a datu disluciri, cari au facutu sensatiune in membri. Elu a si provocatu pre membri delegatiunei ca sa nu lu crutie cu nimic'a, pentru ca voiesce sa dea desluciri in tote privintiele. Discursulu se vede ca s'a invertitu in giurulu evenimentelor esterne.

Delegatii nemtiesci suntu forte rigurosi facia cu bugetulu comunu. Impregiurarea acest'a se dice ca provine din aversiunea catra persoanele regimului, catra ministri, in deosebi catra cancelariulu, Beust. Rigorositatea acest'a da ansa d'oiarilor unguresci a se espector'a in contr'a purtarei delegatiloru din Cislaitania, acusanu-i, ca ei cu aspiratiunile loru graviteza in afara. Opusetiunea nemtiloru inse pote fi fara de efectu, pentru ca la casu, candu ea nu aru voi sa voteze bugetulu, delegatiunile pasiescu in siedintia comuna si membri delegatiunei unguresci, cu polonii din cea nemtiesca, facu majoritate si li majoriseza pre cei dintaiu.

In cestiun'a orientale au inaintatu lucrurile asi'a departe in catu deslegarea are sa se faca in o conferintia in Londonu. In Constantinopole se da cu socotel'a ca conferintia va const'a din trei siedintie. Acest'a aru fi unu semnu ca greutati mari nu voru fi de invinsu.

Din Francia vinu sciri forte importante. Dela 27 Nov. c. n. au fostu, di de di, lupte intre francesi si nemti. Scirile cele din urma spunu ca nemtii au inaintatu spre Orleanu pana in cetate; de alta parte in giurulu Parisulu s'a intemplat unu ce avantajosu pentru francesi. Dupa scirile mai multoru diarie, francesii au petrunsu prin lini'a de nemti ce incungiura, pana o a spartu si ca o armata de 150,000 s'a postatu la spatele prussianiloru din coce de Parisu. Acest'a s'au retrasu iera in cetate, de siguru, dupa ce voru fi aflu despre invingerile nemtiloru la Loire.

In Reichstagulu din Berlinu s'a intemplat ore cari scene, ce dovedescu ca libertatea vorbirei nu e ornamentulu celu neaperatu alu parlamentarismulu prusso-nemtiescu. Doi deputati au demustratu ca cu Sedanulu s'a incheiatu resbelulu contr'a lui Napoleonu si a soldatiloru lui, dupa cum se dicea in cuventulu de tron alu regelui Prussiei la inceputulu resbelulu. De atunci incoco inse resbelulu se port'a contra poporulu francesu, carele dupa cuventulu de tron, este chiamatu a inaint'a interesele culturei si moralitatiiei, alaturea cu poporulu germânu. Totu acest'a au demustratu ca Germani'a nu au fostu debila mai naiote din caus'a francesiloru, ci din caus'a principiloru germâni, cari au tradatu interesele natiunei nemtiesci. Pentru asemenea demustratiuni au fostu opriti de a vorbi mai departe, si cei-lalti au votatu credite noue de bani pentru purtarea resbelulu contr'a Franciei si mai incolo.

Cartea rosia.

(Capetu)

Cu privintia la Serbia dice:

Constitutiunea cea noua a tieriei, care s'a decisu in anulu trecut de representanti'a nationala a Serbiei, in puterea autonomiei, acestui principatu, concesa prin fermenele Inaltei Porti si garantata prin contractulu parisianu, a datu regimulu c. r. ocaziune bine venita, a face acestei tieri vecine, de care e incociatu prin legaturi intime de interese si sim-

pathii vecinesci, unu serviciu de amicitia, dand francu expresiune parerei lui atatu in Constantinopole catu si la puterile garante despre legitimitatea procederei regimulu serbescu la acel'a actu alu legislatiunei interne. In aceea-si direptiune se nisuescu ambele ministrie ale tieriloru M. Sele a incuviintia competintieloru acestui principatu si dorintieloru barbatiloru ilustru, ce conducu sortea acestei tieri, ori si care inlesnire posibilu, pretotindeni unde regimulu c. r. a aflu ansa in cele multe referintie reciproce ale monarchiei si Serbiei.

Afacerile Romaniei se tratéza mai detaiatu:

In primele lune alu anulu curinte suscita si tuatiunea in principatele unite Moldov'a si Valachi'a temeri seriose in Europ'a. In mai multe parti ale tieriei se aretara urme de sternere adenca, mai multe orasie fura teatrulu de revolte; era tamerea, ca aceste intemplari se voru generalisa si voru periclitata in unu modu greu liniscea publica. Cumca Austro-Ungari'a a trebuitu sa se intereseze mai multu de catu alta putere de sustinerea liniscei in teritoriulu Dunarei de josu, nu mai are lipsa de nici unu comentariu. Acelea semne de turburare provocara deci pre cabinetulu c. r. la priveghiare indoita; elu a fostu in prima linia si chiamatu a se ocupa de tempuriu curmarile unei crise ce s'aru fi ivitu in principatele unite si a se contielege cu cei-lalti subsemnati ai contractelor din 1856 si 1858 despre mesurile ce aru deveni necesarie prin ivirea unei atari eventualitati. Principiele, care le recunoscuse cabinetulu c. r., credintiosu contielegeriloru internationale sustatote de prevalente pentru tienut'a Europei, aflara spre cea mai viua multumire a lui, consentiementu pretotindeni. Intr'aceea au luat lucrurile in aceea tiéra, multiamita conducerei precaute si firme a barbatiloru de statu, ce stau astadi la carma, o direptiune, de care se potu bucura sinceru amicii ordinii legali.

Cabinetulu c. r., fiindu gat'a a documenta prin fapte regimulu principelui Carolu la tota ocaziunea sentiementele sele continuu bine-voitore, s'a intrepusu pentru indeplinirea unei dorintie grabnice a regimulu lui, influintianda pre de o parte la Inalt'a Porta, pre de alt'a la curtile garante, ca sa se introduca numirea „Romania“ in loculu celei acceptate pana acum in contracte si usulu diplomaticu. Pasii cabinetulu c. r. si produsera pretotindeni o dispositiune favoritoare realisarei acestei dorintie si deca numirea cea noua inca n'a castigatu pana in ora de facia intarirea internationala, este a se ascrie greutatiloru, de care a datu regularea acestoru afaceri in urm'a ivirei d'apoi a unei divergentia de opiniuni intre regimulu Inaltei Porti si alu Romaniei in privintia intipariturii a monetei celei noue a tieriei.

Asemenea a luat in consideratiune regimulu c. r., dela anulu 1867 incoci regularea fundamentala a mai multoru competintie administrative si giudiciale, a caroru prefigere pre base noue a devenitu neincungiurabile prin positionea schimbata a principatelor.

Spre acestu scopu au avutu locu in sinulu ministerieloru interesante desbateri detaiate, care in scurtu tempu se voru fini si a caroru resultatu e menitu a oferi materi'a pentru negociatiunile ce se voru deschide cu regimulu principatelor unite. Se pote deci astepta in curendu realisarea unei contielegeri indestulitoare pentru ambele parti, carea se garanteze intereselor numerosiloru suditi ai Monarchiei in aceea tiéra uniformitatea traterei.

Despre desbaterile cu curia papala si despre

cestiunea Romana se facu in introduciunea cartiei rosie u matoriele observatiuni:

Regimulu c. r. a ajunsu in referintiele sele cu curia papala, in epoca trecuta, la o otarire momentosa. In urm'a deciseloru conciliulu vaticanu s'a dechiaratu, ca nu mai pote recunosee de obligatoriu concordatulu incheiatu sub alte premise. Actele care se referescu la acesta otarire, suntu, in parte deja cunoscute, totu-si inse nu potu lipsi din caus'a deplinatatiei nici din colectiunea acest'a. Ministeriulu de esterne nu are a mai adauge motiveloru espuse esplicari mai detaiate. Necesitatea revindicatiunei deplinei libertati a legislatiunei interne s'a ivitu de multu tempu in modu asi'a decisivu si acest'a s'a aretatu cu deosebire facia cu intemplariile din conciliu cu atata prisa, incatu lips'a rectificarei innoite a dechiarai nepotintiei concordatulu nu se pote pune inainte. Fia inse ministeriulu comunu, care a facutu acestu pasiu momentosu, concesu, a da la acestu locu convingerei sele firme expresiune, ca cu tote acelea interesele religiose ale poporeloru Monarchiei voru fi in cea mai deplina mesura respectate, asecurate si protegiate.

Unu altu evenimentu plinu de urmari, intemplat nu de multu tempu, a schimbatu positionea istorica a papismulu.

Domnirea lumésca a papei in Roma si in teritoriulu romanu fu repusa, dupa retragerea garnisonelor francesi, armelor regelu Victoru Emanuelu in numele dorintieloru nationale ale Italiei.

Inaltele delegatiuni au deplina dreptate a intrebata, ce tienuta a observatu regimulu Austro-Ungariei facia cu acesta catastrofa, care atinge interese asi'a momentosa si a carei urmari nu se potu prevedea. Documentele urmatoare dan despre aceste deslucire destulu de chiara si revenindu la ele se marginesce a recapitula inca odata in scurtu punctele de manecare, care au otaritu actiunile sele.

Regimulu c. r. au avutu, dimpreuna cu celelalte puteri catu si cu conservativii toloru partiteloru, dorintia, ca sa se reserve conflictulu intre puterea lumésca a papei si tendintiele nationale ale Italiei o resolvere impacitoare prin influintia tempului si prin mijloce pacifice. De cate ori a creditu, ca s'aru putea face inceputulu unei atari impaciuiri, i s'a parutu de datorintia a se interesata pentru scopulu acest'a. Cabinetulu c. r. a facutu acest'a si in momentulu, candu se vedise, ca obligamintele Italiei facia cu imperiulu francesu si perdose in tote direptiunile insemnatele loru. Elu a deplansu profundu impregiurariile de totu independintia de voia lui, care au produsu in fine o resolutiune fortata a marei probleme morale a tempului presinte. Inse regimulu c. r. n'a potutu cugeta in impregiurariile tempului nostru nici candu a face, ce Piu IX. insusi n'a pretinsu, a inlocui batalionele francesi prin austro-unguresci, pentru de a sustinerea prin puterea armelor, ceea ce elu mai bucurosu nu aru fi veditu derematu prin fortia. Regimulu papalu si a esprimitu numai dorintia, ca regimulu M. Sele c. r. sa impartiasca, ca reprobéza invasiunea in teritoriulu romanu.

Regimulu nostru a respinsu si acesta dorintia din caus'a ca nu s'a tienutu chiamatu a imputa unui regimu streinu, care a creditu a tienea comtu de necesitatiile positionei lui si a periclitata tota odata prin unu pasiu, precumu se vedea, fara resultatu, propria-i auctoritate si formarea imbucuratoare a referintieloru facia cu Italia.

Ocupatiunea Romei n'a resolutu cestiunile, care tienu in concordare statele si societatea in Europ'a, cu privire la positionea din viitoriu a s. parinte, cu privire la formularea internationale a dreptulu lui de suveranitate. Cestiunile aceste asteptu regularea,

si monarhiei austro-unguresci nu i se va putea denega o participare morale deosebita, conformu ponderositatii obstesci a vocii ei, conformu referintelor ei speciali facia cu dezvoltarea bisericii catolice si nu in ultim'a linia conformu relatiunilor amicabile neconturbatu conservate de facia cu regimulu italianu. Regimulu c. r. spera a asla in inaltele delegatiuni aprobarea directiunilor politice, de care s'a tenuity in cestiunea ocupatiunei Romei. Elu 'si este consciu a nu fi perdutu din vedere nici pre unu momentu interesulu monarhiei si a fi reprezentatu dopa putintia in consonantia si cu interesulu confessionalu alu populatiunei catolice din Austro-Ungari'a. Se va incerca a conserva cu tota ingrigirea si pre viitoriu acesta consonantia si crede a putea compta pre consentimentulu tuturoru, deca e resolutu pre langa aceea a garanta momentuositatii politice a Austro-Ungariei, deplin'a autoritate, ce i compete.

Sa trecemu deci la cele doue depesie, ce le-a emisu contele Beust in afacerea conflictului russo-turcescu. Ambe aceste depesie suntu date din 16 Noemyre si adresate ambasadorului austro-ungurescu in Petropolea. In prim'a depesia scrie contele Beust:

Ambasadorele rusescu mi-a inmanatu, nainte de acest'a cu cate-va zile, copia unei depesie, care ve o alaturu aici. Eu m'amu grabitu a o presinta M. Sele imperatului si regelui, prea inaltului nostru domnu, si la demand'a M. Sele ve avisezu a aduce la cunoscint'a principelui Gortschiacoff urmatoarele observatiuni.

Art. 14 alu tractatului parisienu din 30 Martie 1856 suna: „M. Sea imperatulu tuturoru rossiloru si sultanulu incheia o conventiune, pentru de a prefige numerulu si marimea nailoru de resbelu, care ei au decisu a intretienea pre marea-negra. Acesta conventiune e coordinata tractatului de facia si are aceea-si putere si valore, ca candu aru forma o parte integritore din acelu tractatu. Ea nu se pote deci nici modifica, nici anula fara consimtiementulu subsemnatiloru tractatului de facia.

Paragrafulu ultim alu acestui art. capeta o insemnatate deosebita prin espressionile sele positive, adaugendu espresu si exceptiunalmite o stipulatiune, care s'a respectatu totu d'au'n'a in tote transactionile internatiunale. Noi nu potemu deci admite o indoiala despre valoarea absoluta a acestui angagementu reciproc, chiaru candu un'a seu alt'a parte contrahenda s'aru crede pusa in positiunea, a produce reflexiuni basate contr'a sustinerei vreunei dispositiuni a tractatului acestui'a, despre care a priori s'au contielesu, ca nici candu nu se pote anula seu modifica, fara consimtiementulu poteriloru care l'au subsemnatu,

Nu se tiene de noi, a discuta originea seu pretiulu unui arangementu, care nu s'a incheiatu intre Russi'a si noi, ci care este tuturoru poteriloru mari comunu — —. Causile, care le produce regimulu rusescu, pentru de a-si rectificá pasiulu seu unilateralu, suntu departe departe, de a dovedi tenuity'a acest'a, ci suntu din contra, apte a confirma temenici'a consideratiuniloru, care i se opunu. Maxima, care i-a placutu a o adopta, compromite nu numai contractele sustatatore ci si cele din viitoriu — —. Regimulu M. Sele c. r. ap. potu deci intelege numai cu compatimire durerosa resolutiunea, carea ni o anuciase depesi'a principelui Gortschiacoff si cu care regimulu imperatescu rusescu ia asup'a si o grea responsabilitate. E imposibilu a ne detacea marea nostra profunda si a nu pretinde atentiunea serioasa a cabinetului imperatescu pentru consecutiile unei proceduri, care nu numai ca ignoreza unu actu internatiunалу, pre care l'a subscrisu tote poterile mari, ci inca se si ridica in impregiurari, in care Europ'a are lipsa mai multu de catu de alta data de garantie, care le pote oferi spiritulu contractelor pentru pacea si viitorulu seu.

In a dou'a depesia se pronuncia contele Beust despre obiectulu acest'a in modulu urmatoriu:

Nainte de ce mi impartesise ambasadorele rusescu circularulu din 19/31 Octobre a. c. la care responsemu prin depesi'a suspomenita, mi aretase o depesia a cabinetului seu, care tratéza, despre acela — si obiectu, si care posede inse unu caracteru mai multu confidentialu.

In acestu actu apeléza principele Gortschiacoff la simtiementele nostre de amicitia pentru curtea rusésca, si-si esprima sperantia, ca vomu fi aplicati la o dnujdecare favorabila a resolutiunei lui, a abdica stipulatiuniloru, care reguléza neutralitatea marei negre, cu atata mai multu, cu catu regimulu c. r. a luat u insu-si initiativ'a, in lun'a Ianuariu 1867, la o propunere, carei resultatu aru fi fostu, a libera Russi'a de restringerile, ce i le impune aceste stipulatiuni.

Eu reflectasemu dlui Novicow, ca noi totu de un'a amu doveditu fara indoiala cea mai viua dorintia a consolida referintele nostre facia cu curtea rusésca, si ca initiativ'a, la care se provoca principele Gortschiacoff, se pote privi de cea mai eclatanta espressione a acestei vointie bune din partea nostra, ca nu mi potu inse ascunde simtiementulu de compatimire, candu mi aducu aminte de pasiulu, despre care e vorb'a si de primirea cea mai multu de catu rece, care a intempinat u tocmai la acela, caru sa-lu fi acceptatu cu cea mai mare bucuria. Dnulu cancelariu nu-si va fi uitandu, ca acesta propunere, in locu de a fi aflatu la densulu unu eco simpaticu, a produsu din partea sea numai cri-

tice si observatiuni imputatore, pre care noi la acestu locu nu le amu asteptatu. —

In fine facosemu dlui Novicow observatiunea, ca propunerea facuta de cabinetulu c. r. nici decum n'a potutu avea acelea consecutiie periculose, care pote avea pasiulu cabinetului din Petropolea.

Caci candu Russi'a aru fi castigatu cu consentimentulu Europei suspenderea oprirei, care-i impedeza dezvoltarea poteriloru sele maritime pre marea negra, aru fi reprofittatu o positiune, ce i se cuvine, fara de a provoca nelinisciri. Astadi inse lacururile nu mai stau asiá. Pasiulu facutu de Russi'a va produce cele mai seriose atitfari. In Europ'a de Vestu a efectuitu deja o intelire a spiritoru, care e forte dannaciósa pazei. In Orientu inse se va considera, fara indoiala, incercarea Rusiei, a-si face insu-si dreptu, de o doveda, ca puterea acest'a crede momentulu venit, pentru de a lua in manile sele resolvirea cestiunei, care se obicnuesce a se numi cestiunea orientala. Intipuirile ardiende ale popóreloru acestoru tieri voru privi in aceea cea mai viua inpintenire. Esempulu surprindictoriu alu unui statu, a caru prestiga e asiá de mare in ochii loru, le va concede, noi credemu, a tienea de indreptatite tote agitatiunile si violentiile. Sa nu se mire cancelariulu rusescu ca noi consideramu surprinderea, care o a facutu lunei politice, de forte serioasa. Noi privimu in tenuity'a cabinetului din Petropolea, de si nu o amerintiare directa a Europei, dara totu-si caus'a unei nelinisciri seriose, care periclitéza linisea si securitatea partiei nostre de lume.

Cetimu in „Roman.“:

Suntu abá trei zile de candu amu spus, ca „Prussianiloru incepe ale merge reu“ si amu adus u ca, deca Parisulu are provisiuni, dupa cum se asigura, inca pentru trei luni, Prussiani voru fi batuti chiar' fara ajutorulu din departamente. Si un'a si alt'a din previsionile nostre mergu pre cale de realizare. Tote depesiele ce ne venira d'atunci, nu ne anontia de catu avantagie ale Francesiloru; si marea tactica a Prussianiloru, totu de un'a resita pan'acumu, d'a ocoli si de a lua pre la spate trupele inamice, a fostu in fine dejucata la Segris. Deca batalia mare pre Loira, care se ascépta, va fi castigata de Francesi, efectulu va fi decisivu, si prussianii nu voru mai ave de catu sa incepa retragerea in tota graba, deblocandu Parisulu. Deca insa si de asta data numerulu trupelor si superioritatea si numerulu artileriei voru supune curagiulu eroicu alu aperatoriloru Francei, resultatulu nu va fi de locu decisivu pentru prussiani, caci Parisulu este o fortareta neabordabile, care contine puteri formidabile; si ele isbucindu la timpu, potu inca

FOISIORA.

Viéti'a familiare in paganismu, evreismu si crestinismu.

(Prelegere publica de Z. Boiu.)

Cetita de autorele in 19 Nov. (1 Dec.) 1870.

Dómnloru ! Domniloru !

Insemnatatea vietiei familiare peatru viéti'a universale a unui poporu este atatu de mare, incatu dupa analogia cunoscutului proverbiu: „Spune-mi, cu cine te 'nsotiesci, si ti voi spune, cine esti!“ se pote afirmá: „Spune-mi, ce viéti'a duca in generale familiile unui poporu, si ti voi spune, cum este viéti'a poporului insusi!“

Lucru prea naturale. Caci, ce este unu poporu alt'a, decatu complexulu unei multimi de familii de aceea-si origine, de aceea-si limba, de acele si datine, de acele-si aspiratiuni? Si astfelu precum lumea cea mica a ochiului caprinde in sine admirabilele putere, de a ogindá intr'unu spatiu catu unu fru de linte lumea cea imensa materiale: asiá famili'a si viéti'a familiare are facultatea de a reflecta in sine viéti'a unui poporu intregu cu tote virtutile seu vitiele, cu tote bunele seu relele lui.

Dar' me ducu cu unu pasiu si mai departe, si largindu perspectiv'a, ce amu deschisa dinaintea ochiloru D-vóstre prin cele de mai sus, afirmu, ca precum se represinta viéti'a unui poporu prin viéti'a familielor lui, asiá si omenimea intréga, carea e te complexulu tuturoru popóreloru de pre pamentu, pórtá mai multu seu mai putienu caracterulu, limbulu, ce i lu imprima milliónele ei de familii si

sutele ei de popóre. Eata dar', Dómnloru si Domniloru, catu de departe se estinde influintia vietiei familiare ! Eata spiritulu familiei, unu factoru atatu de insemnatu in viéti'a omenimei, incatu potemu dice, catóta omenimea cu cele 1300 millióne suflete ale ei — caci cam atati-a suntemu, cari ne incaldimu astadi la radiile sórelui pe pamentu — se conduce in parte mare de spiritulu, ce respira prin partile si particellele cele mici, cari le numimu familii. Pentru aceea omulu, voindu a deveni unu membru folositoru alu poporului seu, alu societátiei omenesci, va gresi forte tare, deca va scapa din vedere viéti'a, ce se desvóltá in sinulu familielor; ba celu-ce se simte chiamatu, a conlucrá si elu la radicarea omenimei pre o trépta mai inalta a desvóltarei ei, are datorintia sánta, a predicá necontentitu: „Indreptati familiile vóstre, si se va indreptá lumea intréga!“

Acestea, dloru, amu creditu ca suntu de lipsa a le premite, spre a mi dá séma inaintea Dloru Vóstre despre obiectulu, ce amu alesu a lu pertractá la imbucurátorea nostra intalnire de astadi in localitátile aceste procurate prin sudórea parintiloru si mosiloru nostri si destinate pentru cultur'a poporului nostru, si spre a ve chiamá si cu acesta ocaziune atentiunea asup'a insemnatátiei celei enorme, ce vedemu ca are in lume viéti'a familiare.

Familia, Dloru, este atatu de vechia, cá neamulu omenescu insusi; caci prototipulu ei lu aflamu chiaru in parecii'a aceea de ómeni, pre cari i numimu stramosii nostri, si pre cari i vedemu in raiu cá barbatu si femeia si dupa aceea cá tata si mama ai filoru loru. Viéti'a familiare dar, cá insusi omulu, are originea sea dela Domnedi-u, caci cea d'antáiu santre a casatoriei, carea este prim'a conditiune a

vietiei familiare, se afla in cavintele Creatorului dela facerea lumii: „Cresceti si ve inmultiti si inpleti pamentulu si lu stapaniti pre densulu!“ (Facere 1, 28.) Aru crede cine-va, ca dupa ce Creatorulu insusi a aretatu prin cuventu si fapta atatu destinatiunea omului („Se face omu dupa tipulu si asemenarea nostra“), catu si drépt'a referintia intre barbatu si femea („Se facemu lui ajutoriu asemenea lui!“), din acest'a se va desvóltá naturalminte mai departe acesta drépta referintia si se va estinde si asup'a referintiei parintiloru cátra prunci, precum si a prunciloru cátra parinti. Insa nu este asiá. Ci precum in generale prototipulu omului lu vedemu intunecandu-se si deformandu-se prin pecatu — dupa cam dtcu teologii — seu, deca ne mai place asiá, prin predominirea reului asup'a binelui; asiá vedemu stricandu-se si desfiguradu-se prin nepriceperea si patimele omenesci si frumsel'a si nobilitatea vietiei familiare. Voiu cercá, Dloru, in cele urmatoare, a dovedi cu istori'a in mana adevérule acest'a.

Tote popórele stravehi, afara de unulu, despre carele voiu vorbi deosebitu, le vedemu orbecandu in erórea cea mare, cardinale a necunoscentiei adevératului Domnedieu, de unde apoi a urmatu naturalminte, ca ele au perdutu si cunoscentia adevératei referintie intre omu si Domnedieu. De aceea ele privescu in omu numai unu instrumentu, o unéla pentru ajungerea óre-cároru scopuri mai multu seu mai putienu egoistice, materiali. De aci au urmatu apoi alte doue rele mari, ce cá doue lanturi poterice au impedeza dezvoltarea libera, conforma ordinului domnediescu, a némului omenescu: unulu scilavita, prin carea unu omu devine unéla

singure sa invinga pre Prussiani; apoi sutele de mii de ostiri, cari se ridica pretutindeni in Franca voru forma in curendu noue si teribile armate, contra carora este imposibile sa poata rezista trufia deja obosita si satula a hordelor regelui Wilhelm. Se confirma din ce in ce mai multu ca Parisulu este aprovisionatu pre mai multe luni: inea o data, deca acest'a este adeveratu, victori'a terebile, victori'a nimicitore, este sicura.

Constatamu cu mandria si fericire partea frumoasa si glorioasa, ce o iau unu mare numeru de Romani in resbelulu eliberarei din Occidente. Mai toti studentii Romani din Paris, intre cari fii domniloru Grig. Arghiropolu si Laurianu impartu cu fericire sortea luptatorilor francesi. Acesti jani se potu nomera cu sutele, fara socoti voluntarii ce pre tota diu'a pleca c'o modesta admirabile, fara a face cea mai mica parada de frumosa loru decisiune. Astfelu unu calatoriu ne spune c'a intelnitu pre Mediteranea plutindu spre Marsilia, p'unu festu pompiaru Romanu, unulu din gloriosii luptatori de la Dealulu Spirei la 1848, anume Stanciu Chitioiu. Statur'a si tienia acestui bravu Romanu era admirabile, pareu, ne dice calatorulu, care s'a ia hitia o mie de Prussiani de o data. Mai multi Romani cunoscuti prin pozitinea loru sociale mai presusu de comunu au fostu primiti cu grade inalte chiaru. D. Constantinu Pilat a fostu primitu ca comandante de escadronu la statulu maioru, in corpulu alu 18-le, comandatu de generariulu Bourbaki.

Despre bravulu Titus Dunka nimeni n'a uitatu, de ce coragio a datu probe in aperearea Orleanului si acumu este oficieru alu generalului Keraty.

D. Valentinu este deja inrolatu, modestu si laudabile, ca simplu soldatu in armata dela Vosges.

Deru acel'a de care avemu mai multu dreptu d'a ne mandri, atatu din caus'a fragedei lui verste, catu si din caus'a suferintelor gloriose ce, le-a gasitu pre campulu de batalia, este junele Moruzi Zvorastenu.

Suferindu de trei rani, unu glontiu care i-a trecut prin braciulu dreptu, o bucata de obusu care l'a ranitu usioru la cops'a drepta, si o lovitura de baioneta la gamb'a drepta, dovedescu ca elu a cadiatu ranitu, luptendu-se mereu ca unu erou, presintandu necontenitu inamicului peptu man'a drepta armata.

In curendu acestu bravu june va fi vindecatu si parintele seu si Romania voru mai avea inea ocaziunea de a se mandri de acestu copulu alu loru.

Varietati.

**** (Prelegeri publice).** Dupa cum anuntaramu Joi in 19 Noemvre au deschisu P. asesoru consistorialu Zacharia Boiu ciclulu de

prelegeri publice. Despre prelegere ins'asi suntemu scutiti de a vorbi din impregiurarea, ca in numerulu de astadi amu si inceputu in Foisiora publicarea ei. Notamu cu placere intimpinarea cea caldura ce veduramu ca se facu din partea publiculu nostru romanu din Sabiu prelegeriloru, carele, de si tempulu era din caus'a unei ninsori forte nefavoritriu, totusi a alergatu din tote partile si cu interesu au ascultatu dela inceputu pana la finitu. Suntemu convinsi ca interesulu acest'a se va manifesta in totu decursulu ciclulu, cu atatu mai vertosu cu catu scimu ca s'au ingagiatu unu numeru frumosu de domni, cari au de cogetu a prelege teme diverse dara tote de interesu pentru impregiurările nostre sociale si nationale. Precatu amputatu afl'a mai multe se voru ocupa cu economi'a politica, unu ramu carele e de doritu sa devina catu mai cunoscutu in sinulu natiunei nostre. De adi intr'o septemana va prelege dlu prof. si protopresviteru Ioanu Popescu

**** Adunarea scaunale fu oficialu convocata pre aleaeri. Suntemu multumiti de atitudinea romaniloru in acesta adunare, totuodata amu fi doritu sa fimu si de a sasi-loru, cari se provoaca de atatea ori la drepturi si dreptate.**

**** Lucrarile la drumulu de feru ni se spune ca s'au reinceputu.**

**** (Numerulu romaniloru) din Transilvania, Banatu si Ungaria, dupa catagrafia din 1857 si dupa datele statistice din 1857 ale lui Alesiu Fényes, din cari se va vede, in cari comitate, districte si scaune, care nationalitate se afla in majoritate. De si nu garantamu despre esactitatea acestoru date, totu-si le publicamu de astadata cu atatu mai vertosu, ca domni unguri n'au voit a da locu, in tabelele catagrafiei mainoue, rubricii de nationalitate. De ore-ce dara acumu, sub constitutionalismulu magiaru, nu mai este natiune romana in Transilvania, Banatu si Ungaria, — caci astfelu dice legea, — se vedemu dupa datele lui A. Fényes cata era natiunea romana vub absolutismulu nemtiescu si in ce comitate, districte si scaune forma ea atunci majoritatea: 1) cottulu Timisiorei cu 314,163 locnitori, dintre cari 156,346 rom.; 2) cottulu Carasiului cu 226,796 loc., dintre cari 180,017 rom.; 3) com. Aradului cu 254,314 loc., dintre cari 171,607 rom. 4) com. Albei-inferiore cu 203,400 loc., dintre cari 173,314 rom.; 5) com. Huniadori cu 172,839 loc., dintre cari 163,031 rom.; 6) com. Clusului cu 166,151 loc., dintre cari 106,751 rom.; 7) com. Turdei cu 135,227 loc., dintre cari 91,416 rom.; 8) com. Solnocului-de-mediulu cu 119,208 loc., dintre cari 92,052 rom.; 9) com. Dobocei cu 98,569 loc., dintre cari 76,140 rom.; 10) com. Zarandului cu 47,413 loci dintre cari 44,925 rom.; 11) Scaunulu Sabiulu, cu 88,151 loc., dintre cari 58,933 rom.; 12) distr.**

Fagarasiului cu 82,025 loc., dintre cari 77,482 rom.; 13) com. Cetatii-de-Balta cu 79,621 locu dintre cari 49,900 rom.; 14) distr. Nasendului c., 42,099 loc., dintre cari 41,221 rom.; 15) distr. Cetatii-de-Petra cu 40,314 loc., dintre cari 35,186 rom.; 16) scaunulu Orasiei cu 20,964 loc., dintre cari 17,236 rom.; 17) scaun. Sebesiului cu 17,593 loc. dintre cari 13,793 rom. 18) scaun. Mercurei cu 15,074 loc., dintre cari 11,612 rom.; 19) scaun. No-crigului cu 11,457 loc., dintre cari 7653 romani. In minoritate se afla romanii: in scaun. Mediasului 15,070, in distr. Bistritiei 3180, in scaun. Sighisioarei 8432, in scaunulu Cincului-Mare 10,373, in scaun. Rupei (Cohalmului) 8987, in com. Maramuresiului 53,329, in com. Torontalului (in Banatu 35,697, in distr. Brasiovlui 36,000, in com. Bihariei 003,053, in com. Cianadului 9,950, in com. Ugocei 5734, in com. Satu-Marelui 65,008, in com. Bichisiului 18,378, in com. Albei-Super. 23,579, in com. Crasnei 22,007, in scaun. Argesiului 5688. Cu toti la olalta facu 2 milioane si camu doue sute mii suflete, afara de confiniulu militariu, Bucovin'a si alte tienuturi, unde se va fi aflandu inea vre-unu milionu de romani. Catagrafia din 1857 n'a aflatu in scaunulu Muresiului, Cuncului, Osiorheului si Trei-Scaune nice unu sufletu de romanu; bar. Aporu inse a aflatu in an. 1869 sate intregi; afara de acest'a romanii nu tienu sistemulu de doi copii ca sasi, ci se sporescu din anu in anu; prin urmare ei n'au scadiatu ci s'au immultitu, incatu astadi potemu dice, nu cu tota verosimilitatea, ci cu tota siguretatea, ca sub sceptrulu habsburgicu se afla preste 3 1/2 milioane romani, cari si reclama drepturile loru eterne si cari voiescu, cu un'a voce, dreptate, libertate si fratietate. Fia-caruia ce-i compete si ce este alu seu: nimeni domnu si nimeni slavu. Asia numai va fi pace intre natiunea romana si cea magiara. „Fed.“

**** (Societate romana de lectura in strainetate.)** Tinerimea romana studiosa la institutulu politechnicu din Zurich a formatu o societate de lectura, sub numele „Junimea“. Scopulu acestei societati e castigarea de cunoscintie atatu despre limb'a, catu si despre literatur'a romana. Spre realisarea acestui scopu se voru tienea prelegeri scientifice si literarie in limb'a romana. Se va intemeia si o biblioteca. Societatea va tiene in fia-care luna doue siedintie. In casu de disolvere, banii societatii romanu la „Asociatiunea transilvana pentru cultur'a si literatur'a poporulu romanu“ iera bibliotec'a se va da cutarei societati de unu asemenea caracteru, precum este alu „Junimei.“ — Salutare tineriloru si braviloru nostri conationali, cari in departare si indeplinescu atatu de frumosu misiunea loru!

**** (Procesulu de presa alu „Federatiunei“)** intentatu in contra dlui Ioanu Porutiu, pentru ar-

altui omu, si celalaltu poligami'a, tienera mai multoru femoi, prin carea femeea devine uneltra, sclava barbatului, asi' incatu un'a parte a nemului omenescu se face serva celei-lalte parti. Ambe stau in legatura deaprobe cu vieti'a familiare, ba cea din urma este chiaru unu factoru alu acelei-a. Poterea precumpanitore fizica, tari'a bruta, face pro barbatulu a se sumeti in puterea sea si a subjuga pre femeia pana a o face sclava voiei seu volniciei sele. Si'n adeveru la tote poporele vechi: Chinezi, Indieni, Vaviloneni, Egipteni, Persi, femeia este sclava barbatului, ba nici chiaru atata, ci numai impreuna—sclava, un'a din sclavele lui; caci la tote aceste popore domnesce pe langa sclavia inea si poligami'a. Barbatulu cumpera o femeia cu bani seu o rapesce cu puterea, se bucura unu tempu de frumsetile seu istetmille ei, apoi o schimba cu alta, pre acest'a cu a trei'a si asi' mai departe; si chiaru si femeea aceea, carea possede pentru o luna de Maiu iubirea barbatului seu eschisivaminte, este numai o sclava ce-va mai privilegiata decatu celelalte sclave; si ea porta lantiulu de servitore a barbatului seu, si deosebirea intro lantiulu ei si ale celor-lalte sotie ale sclaviei ei este numai aceea, ca lantiulu ei — ca se dicu asi' — e de argintu, pe candu ale celor-lalte suntu de feru. Cu unu cuventu la nici unu poporu din vechime, afara de unulu, nu aflamu barbatu si femeia, sotiu si sotia dupa conceptulu nostru crestinescu, ci numai domnu si serva, tiranu si sclava. De aci urmeza apoi, ca si referintiele intro parinti si copii si preste totu intr'ega vieti'a familiare porta unu caracteru nedemnu de sublima destinatiune a omului, ci este incatusiata, oprimata, innadusita.

(Va urma.)

Dorintia Poetului.

Nimicu nu s'aude, adanca facere
Ci numai eu singuru, suspinu in veghere
Si plangu ne'ncetatul!

Caci cautai in lume, prin a mea cantare
S'aducu la durere, prin cantu usurar
Nu fui ascultatu!

Cautat-amu la omeni, sa desceptu iubire
Si omulu sa caute, ori ce suferire
Elu a linisti!

S'ajute de pote, si d'are avere
Pre cela ce n'are, si plange-a durere
Dorindu a muri.

S'ajute p'orfanulu, ce, tare suspina
Si care ca florea, d'unu ventu se inclina
N'avendu ajutoru!

Si care studiadia, n'avendu chiaru vestminte
Si studiulu urmedia cu lacrimi ardinte
Cu plansa arditoru!

Cautai eu in lume, sa n'spiru pietate
Saraculu si avutulu, egala dreptate
Sa poata afla!

Vai ce neferice, de si aste tote
Spunu fara n'cetare, daru vedu nu se pote
Eu a le 'infatiat!

Voescu mai multu inea, cei din nobilime
Egali ea sa fia cu marea multime
Ce populu numimu.

Candu acum poporulu, vedemu ca studiedia
Sa nu avemu ura, candu se luminedia
Ca frati sa'lu iubimu!

Si nici elu atncea, sa nu ne urasca
Unirea-n totu loculu, dorescu sa domnesca
O! de s'aru putea!

S'aducu fericire, prin a mea cantare
Sa sfarimu sclavi'a, sa dau liberare
Anim'a-mi dorea!

Ah! vai inse Domne, n'au loatu implinire
Visulu meu poeticu, visu de fericire
Vai nu se-nplini!

Caci multi din junime, rusinosi in lume
Patedia sermani, pre multu alu loru nume
Far-a se gandi!

Ca patri'a loru dulce, fiindu amenintata
Veri-care a ei fintie, de ea o chiamata
Spre a se lupta.

Dara vai inse Domne, a nostra junime
In locu sa se lupte voru fi o multime
Ce o voru tradá!

Eu cantu daru acum'a, si-a mea scumpa Lira
Candu este periculu, eternu se inspira
C'unu cantu ne'ncetat!

Prin care poporulu, chiamatu sa se lupte
Sdobi-va streinulu, prin marea-i virtute
Va fi sfarematu!

Si'atncea o Domne, va lua implinire
Visulu meu poeticu, visu de fericire
Candu va triumfa!

Poporulu! prin densulu, afla-vomu dreptate
Saraculu si-avutulu, cu egalitate
Se voru judeca!

Vien'a 3 Decembre 1870 st. nou.

M. A. M a c e d o n s k i.

*) Politisch Lied ein schlechtes Lied. Gothe (?)

